

MODEL ODPOWIEDZI – WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

WYJAŚNIENIA DO MODELU

W zadaniach otwartych odpowiedzi w modelu są odpowiedziami proponowanymi. Uznajemy każdą poprawną merytorycznie odpowiedź. W zadaniach zamkniętych należy bezwzględnie stosować schemat punktowania . Wyjątkiem są te zadania, gdzie przed proponowanymi odpowiedziami znajduje się „np.” – oznacza to bowiem możliwość innego sformułowania odpowiedzi niż proponowana w modelu. Zapisy w nawiasach kwadratowych oznaczają alternatywne odpowiedzi ucznia. W nawiasach okrągłych występują pojęcia i sformułowania niekonieczne w formułowaniu przez ucznia poprawnej odpowiedzi.

Zadanie 1. – 2 punkty za 3 poprawne odpowiedzi, 1 punkt za 2 poprawne odpowiedzi

Uczeń podaje 3 spośród następujących:

naturalizacja, opcja, repatriacja, reintegracja, małżeństwo

Zadanie 2. – 1 punkt za wszystkie poprawne odpowiedzi

(struktura) klasowa

(struktura) warstwowa

(struktura) demograficzna

Zadanie 3. – 1 punkt za wszystkie poprawne odpowiedzi

F, F, P, F

Zadanie 4. – 2 punkty za 2 poprawne zaznaczenia, 1 punkt za 1 poprawne zaznaczenie

Zjednoczenie Niemiec – 1

Przyjęcie Rumunii do UE – 2

Zadanie 5. – 1 punkt za wszystkie poprawne odpowiedzi

- a) (funkcja) administracyjna
- b) (funkcja) solidaryzmu [solidaryzmu społecznego]
- c) (funkcja) wychowawcza

Zadanie 6. – 2 punkty za 3 poprawne odpowiedzi, 1 punkt za 2 poprawne odpowiedzi

parlamentarno – gabinetowy

semiprezydencki

gabinetowo – parlamentarny

Zadanie 7. - 1 punkt za poprawne wskazanie nazw 3 województw, 1 punkt za ocenę i podanie 2 argumentów uzasadniających ocenę

a) Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie

b) Np. ocena pozytywna

Argumenty – dzięki działalności organizacji pozarządowych można pomóc wielu potrzebującym, organizacje pozarządowe kontrolują władze, dzięki czemu zapobiegają patologiom w polityce

Np. ocena negatywna

Argumenty – tylko nieliczne organizacje pozarządowe w Polsce działają naprawdę – większość funkcjonuje tylko na papierze, niektórzy działacze organizacji pozarządowych działają bardziej na własną korzyść niż pro publico bono

Zadanie 8. – 3 punkty za 6 poprawnych odpowiedzi, 2 punkty za 5 poprawnych odpowiedzi, 1 punkt za 4 poprawne odpowiedzi

kary - 2 spośród następujących: **ograniczenie wolności, grzywna, dożywotnie pozbawienie wolności, 25 lat pozbawienia wolności**

środki karne - 3 spośród następujących: zakaz wykonywania zawodu, zajmowania określonego stanowiska lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakaz prowadzenia pojazdów, przepadek mienia z przestępstwa, nawiązka, obowiązek naprawienia szkody, podanie wyroku do publicznej wiadomości, świadczenia pieniężne

Zadanie 9. – 2 punkty za 5 poprawnych odpowiedzi, 1 punkt za 4 poprawne odpowiedzi

Prezydent RP – rozporządzenie

Rada Ministrów – rozporządzenie

Zgromadzenie Narodowe – konstytucja

Wojewoda – rozporządzenie

Rada Powiatu – uchwała

Uwaga: decyzja nie jest aktem normatywnym – nie może więc być uznana za poprawną odpowiedź.

Zadanie 10. – 2 punkty za 4 daty, 1 punkt za 3 daty

- a) 2002
- b) 2004
- c) 2004
- d) 2005

Zadanie 11. – 2 punkty za 4 poprawne wskazania, 1 punkt za 3 poprawne wskazania

- a) 4 czerwca 1989
- b) Ormianami i Azerami
- c) Międzynarodowa operacja mająca na celu uwolnienie Kuwejtu spod okupacji Iraku
- d) Wojny Jom-Kippur

Zadanie 12. – a) – 1 punkt, b) 1 punkt za 2 argumenty „za”, 1 punkt za 2 argumenty „przeciw”

- a) Np. – ustawowe ograniczenie nakazujące uzupełnienie składu organów kolegialnych osobami spełniającymi kryteria, gwarantujące realizację zasady równości np. płci, wieku, wykształcenia; forma dyskryminacji pozytywnej
- b) Np. „za” – kobiety wprowadzą lepszy obyczaj do polityki, ponieważ są delikatniejsze i bardziej wrażliwe od mężczyzn, kobiety w większym stopniu niż mężczyźni są wyczułone na problemy społeczne
Np. „przeciw” – kobiety, które znajdują się na listach wyborczych mogą być mniej kompetentne od mężczyzn – polityków, zasada parytetu prowadzi do dyskryminacji mężczyzn

Zadanie 13. – a) – 1 punkt za poprawne zdefiniowanie pojęcia, b) 1 punkt za poprawne podanie 2 przykładów z tekstu

Uczeń wymienia 2 argumenty spośród następujących:

a)

1. Pracodawcy obawiają się, że kobieta- matka będzie częściej korzystała ze zwolnień lekarskich, urlopów macierzyńskich, wychowawczych, a więc będzie mniej dyspozycyjna.

2. Pracodawcy obawiają się, że kobiety- matki nie będą mogły poświęcić się obowiązkom zawodowym, ze względu na czas, jaki będą przeznaczały na opiekę nad dzieckiem.
3. Pracodawcy obawiają się, że kobiety po powrocie do pracy z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego będą mniej kompetentne i nie będą potrafiły odnaleźć się na rynku pracy.

b)

- konflikt strukturalny – np. kobiety – matki nie będą miały wystarczająco dużo czasu, aby właściwie wykonywać obowiązki w pracy

- konflikt kulurowy – np. poprzez to, że w społeczeństwie polskim nadal dominuje przekonanie o tradycyjnym podziale ról między kobietą a mężczyzną na kobietę spada główny ciężar obowiązków domowych, co dodatkowo pogarsza jej sytuację na rynku pracy

Zadanie 14. – a) 1 punkt za wskazanie po 2 grupy wiekowe dla każdej płci i podanie danych procentowych, b) 1 punkt za poprawne podanie 2 powodów

- a) Kobiety – 25-34 lata - 32,4% i do 24 lat -22,8%, mężczyźni – 25-34 lata -25,8%, do 24 lat -20,9%
- b) Np. obawa pracodawców, że młode kobiety szybko zostaną matkami i pójdą na urlop macierzyński, mniejsza mobilność młodych matek, które dążą do stabilizacji, a więc mniej chętnie zmieniają miejsce zamieszkania, większa mobilność mężczyzn, częstsze w przypadku mężczyzn niż kobiet podejmowanie ryzyka – także zawodowego

Zadanie 15. – a) 1 punkt za poprawną merytorycznie odpowiedź, b) 1 punkt za poprawną merytorycznie odpowiedź

- a) Np. Władze PRL propagowały równouprawnienie płci w kontekście wykonywania zawodów uważanych za „typowo” męskie przez kobiety, np. kobieta- traktorzystka – nie ingerowały natomiast w kwestię rozdziału obowiązków domowych, tradycyjnie przypisywanych kobietom.
- b) Np. Obecna polityka równościowa Unii Europejskiej polega na zwalczaniu dyskryminacji kobiet na rynku pracy, dostęp do kształcenia specjalistycznego (np. do szkół wojskowych), zwiększenia udziału kobiet w polityce.

Zadanie 16. – 1 punkt za poprawne wskazania w a) i 1 punkt za poprawne wskazania w b)

- a) Węgry, Łotwa, Słowenia
- b) Polska, Luksemburg, Dania

Zadanie 17. – 1 punkt za wszystkie poprawne przyporządkowania

- a) 3
- b) 1
- c) 2
- d) 4
- e) 7
- f) 6

Zadanie 18.

Temat 1:

A: Zdający rozważa sytuację kobiet na rynku pracy w Polsce, podając argumenty przemawiające za złą sytuacją kobiet (min. 2) oraz argumenty przemawiające za dobrą sytuacją kobiet (min. 2) – 2 punkty (po 1 punkcie za 2 argumenty w danej kategorii)

argumenty „za” złą sytuacją kobiet na rynku pracy , np.:

- kobiety zarabiają mniej niż mężczyźni, pomimo tego że są lepiej wykształcone
- kobiety są mniej chętnie zatrudniane przez pracodawców niż mężczyźni w obawie przed ich macierzyństwem i długą nieobecnością w pracy

argumenty „za” dobrą sytuacją kobiet na rynku pracy, np.:

- kobiety coraz częściej zajmują kierownicze stanowiska w renomowanych firmach
- coraz więcej pracodawców umożliwia kobietom wykonywanie obowiązków zawodowych w nie normowanym czasie pracy

B: Zdający przedstawia min. 2 problemy kobiet na rynku pracy – za każdy problem i jego pełne omówienie – 3 punkty, maksymalnie 6 punktów

Np.

- kobiety w Polsce muszą godzić obowiązki domowe i opiekę nad dziećmi z obowiązkami pracowniczymi, co pogarsza ich sytuację na rynku pracy i wzmaga niechęć pracodawców do ich zatrudnienia
- kobietom po długim okresie nieobecności na rynku pracy, spowodowanym urodzeniem dziecka zagraża wykluczenie społeczne – pracodawcy często zwalniają

swoje pracownice, które powróciły do pracy po długim okresie nieobecności, kobietom trudniej się odnaleźć w nowej sytuacji

- kobiety mimo, że względu na obciążenie obowiązkami domowymi, rodzinnymi i pracowniczymi rezygnują z doskonalenia zawodowego i zdobywania lub pogłębiania kwalifikacji, często pogarszając swoją sytuację na rynku pracy.

C: Zdający proponuje min. 2 środki zaradcze do wskazanych wyżej problemów i dowodzi, w jaki sposób wpłyną one na sytuację kobiet – 4 punkty – po 2 punkty za wskazanie 1 środka zaradczego i jego poprawne uzasadnienie.

Np.

- Państwo polskie powinno wprowadzić model polityki prorodzinnej, umożliwiającej niskoodpłatną opiekę nad dziećmi w przedszkolach. Spowoduje to, że kobiety będą stać na powrót do pracy w pełnym wymiarze godzin, co zachęci pracodawców do ich zatrudnienia. Z kolei kobiety będą miały pewność, że ich dzieci znajdują się pod fachową opieką.

- Państwo polskie powinno wprowadzić, np. 1-roczną ochronę prawną zabezpieczającą przed zwolnieniem z pracy dla kobiet wracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz dofinansowywać miejsca pracy tych kobiet, aby pracodawcom nie opłacało się ich zwalnianie.

- Państwo polskie powinno dofinansować szkolenia i studia podyplomowe dla kobiet wracających na rynek pracy, umożliwiając im tym samym podniesienie kwalifikacji i zwiększenie swej atrakcyjności na rynku pracy.

D. Zdający porównuje pozycję kobiet w Polsce z 2 wybranymi krajami Unii Europejskiej – po 2 punkty za wskazanie kraju i dokonanie porównania, maksymalnie 4 punkty :

Np.

We Francji kobiety są częściej niż w Polsce zatrudnione na pełny etat, występuje tam niższe bezrobocie wśród kobiet w porównaniu do Polski, a konflikt kulturowy prawie zupełnie tam nie występuje – zanikł więc tradycyjny podział ról na „typowo męskie” i „typowo kobiece”.

We Włoszech widać wyraźny podział w sytuacji kobiet między północą, gdzie nieal całkowicie zanikł konflikt kulturowy a południem, gdzie konflikt kulturowy jest bardzo silny. Kobiety – podobnie jak w Polsce – są mniej chętnie zatrudniane niż mężczyźni i na południu Włoch bardziej niż w Polsce dyskryminowane na rynku pracy.

E: Zdający poprawnie wykorzystuje 2 materiały źródłowe i umieszcza je we właściwym kontekście – po 1 punkcie za każdy poprawnie wykorzystany materiał źródłowy, maksymalnie 2 punkty.

F: Praca jest poprawna językowo i stylistycznie – 1 punkt.

G; Praca jest czytelna i estetyczna – 1 punkt.

Temat 2.

A: Zdający definiuje pojęcie parytetu w polityce i zajmuje określone stanowisko – 2 punkty.

B: Zdający rozważa problem równości płci w Polsce, Europie i na świecie, przedstawiając po 2 argumenty „za” równością płci i po 2 przeciw temu stanowisku – po 1 punkcie za każde 2 argumenty w danej kategorii, maksymalnie 2 punkty.

- a) Argumenty „za” np. Polityka równości płci obowiązuje w Polsce, Europie i na świecie, ponieważ obowiązują ustawy wprowadzające parytety (np. w Polsce), a kobiety pełnią wysokie stanowiska polityczne (np. w Komisji Europejskiej, premier w Indiach, kanclerz Niemiec, królowa brytyjska) .
- b) Argumenty „przeciw” – np. w wielu krajach kobiety są dyskryminowane w polityce – w Polsce jest niewiele kobiet piastujących h najwyższe funkcje państwowe, w części krajów Unii Europejskiej kobiety – politycy nie są traktowane poważnie – m.in. we Włoszech, ze względu na dominujące tam stereotypy dotyczące kobiet, a w wielu krajach świata kobiety są traktowane jako ludzie „drugiej kategorii” , którzy nie są w stanie pełnić odpowiedzialnych funkcji politycznych– np. w krajach muzułmańskich (Iran).

C: Zdający przedstawia i omawia min. 2 przykłady, popierające jego stanowisko (inne niż argumenty) - - po 3 punkty za każdy w pełni omówiony przykład, maksymalnie 6 punktów:

Np. Zdający zajmuje stanowisko „za” parytetami w polityce.

- w Polsce po wprowadzeniu ustawy o parytetach więcej kobiet znalazło się na listach wyborczych do Sejmu , coraz więcej kobiet pełni odpowiedzialne funkcje w samorządach terytorialnych

- dzięki wprowadzeniu parytetów w Europie Zachodniej zanikł tradycyjny pogląd uznający, że tylko mężczyzna może być skutecznym politykiem, a kobiety udowodniły, że mogą być kompetentne i skuteczne w pełnieniu najważniejszych funkcji w państwie, np. premier Margaret Thatcher , kanclerz Angela Merkel

Np. zdający zajmuje stanowisko „przeciw” parytetom w polityce

- faworyzowanie kobiet w polityce może doprowadzić do przypadkowych karier, które skompromitują samą ideę zwiększenia udziału kobiet w życiu politycznym
- partie polityczne przed wyborami mogą tworzyć listy wyborcze kierując się nie zasadami kompetencji, ale preferując równość płci przez co mężczyźni – fachowcy bardziej kompetentni od kobiet mogą znaleźć się poza listami wyborczymi

D: Zdający podaje min. 3 podstawowe akty prawne regulujące stan prawny w Polsce w związku z sytuacją kobiet m.in.w polityce i omawia ich wpływ na równość kobiet i mężczyzn– po 2 punkty za wskazanie aktu prawnego i za omówienie aktu prawnego w kontekście polityki równości płci, maksymalnie 6 punktów, np.

- Odwołanie i omówienie zapisów Konstytucji RP – (art. 32 i 33) wprowadzające zasadę równego statusu kobiety i mężczyzny wobec prawa, w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym oraz w życiu rodzinnym.
- Odwołanie do Ustawy o parytetach na listach wyborczych z 2010r., zgodnie z którą liczba kobiet na listach wyborczych nie może być mniejsza niż 35 %.
- Odwołanie do Kodeksu pracy (znowelizowany w 2002r. i 2004r.) , który wprowadził równość traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, awansowania, dostępu do szkoleń (art. 183 a §1 k.p.), zakazu dyskryminacji bezpośredniej (art. 183 a § 2 i 3 k.p.) oraz równości w wynagrodzeniu (art. 183 c § 1i 2 k.p.)
- Odwołanie do Ustawy o systemie oświaty (art. 1), na podstawie której dostęp do oświaty na równych zasadach ma każdy obywatel RP bez względu na płeć.

E: Zdający poprawnie wykorzystuje 2 materiały źródłowe i umieszcza je we właściwym kontekście – po 1 punkcie za każdy poprawnie wykorzystany materiał źródłowy, maksymalnie 2 punkty.

F: Praca jest poprawna językowo i stylistycznie – 1 punkt.

G: Praca jest czytelna i estetyczna – 1 punkt.